

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OPVK

Zvyšování kompetencí žáků a pedagogů SPŠ

CZ.1.07/1.1.00/56.2387

Čtenářská dílna číslo 5. a 6. pro 3. ročník

Pracovní list 3.3.

Karel Hynek Mácha: Máj

Použitá literatura:

MÁCHA, Karel Hynek. *Máj*. Praha: Dobrovský, 2014, 44 s. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-209-4.

Téma a motiv:

Dohleďte v díle ústřední téma:

nešťastná láska Viléma a Jarmily

Dílčí motivy uspořádejte dle opozice do kontrastů

Láska – smrt

Krásná příroda – smutný příběh

Časoprostor:

Dle podle některých indicií v díle určit, kdy a kde se příběh odehrává? Uveďte příklady těchto indicií.

Ano lze

Například jezero, jelikož měl Mácha rád tento kraj a dokázal takto krásně popisovat krajinu, muselo to znamenat, že v ní trávil dost času

Další indicii může být třeba způsob popravy Viléma, který byl specifický pro určité období

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kompoziční výstavba:

Kde jsou události řazeny chronologicky, kde je použita retrospektiva?

Retrospektiva je použita zejména v pasážích, kde je Vilém ve vězení a ohlíží se za svým životem

Chronologické řazení je zase tam kde se vypráví příběh v přítomnosti, takže třeba poprava

Literární druh a žánr:

Určete literární druh a žánr tohoto literárního díla

Lyricko-epická báseň a poezie

Vypravěč – lyrický subjekt:

Povšimněte si práce s er formou a ich formou. Kde je ich forma použita a proč?

Ich forma je použita na konci, kde vypravěč (Mácha) s ztotožňoval s poutníkem

Postavy:

Uveďte klíčové postavy skladby, jaká je v příběhu jejich role? Které vedlejší postavy v intermezzech jsou nejdůležitější?

Vilém – Hlavní hrdina celého příběhu

Jarmila – milá Viléma

Hynek – vypravěč příběhu

V intermezzech jsou nejpodstatnější nadpřirozené postavy např. duchové

Vyprávěcí způsoby – typy promluv:

Zhodnoťte význam monologů – dialogů?

Monology se hodí k tomu, aby se člověk mohl vžít do kůže dané postavy

Dialog je pro oživení a větší vstoupení do děje

Jaká je role řečnických otázek?

K tomu, aby se člověk mohl nad některými pohnutky zastavit a zamyslet se nad nimi

Veršová výstavba:

Vyhledejte a vypište si ukázky k obkročnému, střídavému a sdruženému rýmu. Jaké další nepravidelné druhy rýmu se v Máji vyskytují (uveďte schéma rýmu)?

Obkročný:

O lásce šeptal tichý mech;
kvetoucí strom lhal lásky žel,
svou lásku slavík růži pěl,
růžinu jevil vonný vzdech

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

sdužený:

až posléz šerem v jedno splynou.
S nimi se stromy k stromům vinou.
– Nejzáze stíní šero hor,
tam bříza k boru k bříze bor

střídavý:

„Ach – ona, ona! Anjel můj!
Proč klesla dřív, než jsem ji znal?
Proč otec můj? – Proč svůdce tvůj?
Má kletba –“ Leč hluboký žal

lámaný: ABAC

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:

Uved'te vlastní příklady –

Spisovný jazyk –	Krásný máj uplynul
Archaismy –	Já truchloroušky obstarám.
Historismy –	Strážného zbudil strašný hřmot, jež řetězůčiní padání
Poetismy –	Modravé páry z lesů temných v růžové nebe vstupají

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:

Uved'te vlastní příklady –

Slovosled –	Nad temné hory různý den
Epiteton –	Vyšlého slunce rudá zář
Personifikace –	Na břehu jezera malý pahorek stojí
Metonymie –	V půlnočních ticho je dobách
Metafora –	Z mrtvého kraje
Oxymóron –	ztrhané struny zvuk
Zvukomalba –	vlna za vlnou
Gradace –	vždy bledší – bledší její kmit

Kontext autorovy tvorby a literární / obecně kulturní kontext:

Popište, ke které literární etapě a uměleckému stylu Máchu přiřazujeme, zhodnoťte kontext jeho další tvorby

Přiřazujeme ho k romantickým básníkům

Je to jeho nejpodstatnější dílo a oproti ostatním mi přijde více romantické, např. cikáni mi moc romantičtí neprijdou

Básnická sbírka – otázky pro žáky:

Žáci si mezi sebou rozdělí otázky, na které si připraví odpovědi. Z části mohou odpovědět vlastními slovy, z části budou citovat konkrétní básnické dílo.

I. (s. 5 – 13):

1. Jakou atmosféru úvod básnické skladby zachycuje?
Pozitivní atmosféra, kdy Jarmila čeká na Viléma.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. S kým rozmlouvá dívka?
Vede rozhovor sama se sebou
 3. O jaké události se dovídáme?
Jarmila čeká na Viléma, ten nepřijde, místo něj se objeví jeho přítel
 4. Co jí dotyčný vyčítá?
Říká ji, že Vilém zavraždil svého otce a bude popraven
- II. (s. 14 – 28)**
5. Jakými pocity strádá vězeň?
Přemýšlí nad životem, Jarmilou a nad dětstvím
 6. Věří ještě v lásku Jarmily?
Ne, nemyslí že ho Jarmila stále miluje
 7. Co vězni odměřuje čas?
Kapky vody

Intermezzo I. (s. 31 – 46)

8. Kdo v intermezzu všechno rozmlouvá?
Sbor duchů, lebka, čekán s kolem, žáby z bažiny, vichr po jezeru, měsíc, mlha, noc, hory, padající rosa, suchopar, zapadající mračno, padající květ, lehké větry, svatojánské mušky, bouře, krtek, čas, hejno nočního ptactva
9. Pro koho připravují pohřeb?
Pro Viléma

III. (s. 39 – 46)

10. Jaká dramatická scéna je v intermezzu popsána?
Druhý máj, poprava Viléma
11. S kým vším se vězeň loučí?
Loučí se se vším, co mu je milé a s přírodou

Intermezzo II. (s. 49 – 51)

12. Kdo pláče pro odchod Viléma?
Lesy, ve kterých žil/jeho banda loupežníků

IV. (s. 53 – 57)

13. Kdo promlouvá ke čtenáři?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hynek – vypravěč

14. S kým se ztotožňuje?

Ztotožňoval se s poutníkem